

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

SEK(92)1323 endelig udg. - SYN 319

Bruxelles, den 3. juli 1992

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET

overensstemmelse med EØF-Traktatens
artikel 149, stk.2, litra b

vedrørende

Rådets fælles holdning

til forslaget til et direktiv om udlejnings- og udlånsrettigheder

samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder

i forbindelse med intellektuel ejendomsret

Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet
i henhold til EØF-Traktatens artikel 149, stk. 2, litra b)

Vedr.: Rådets fælles holdning til forslaget til et direktiv om udlejnings- og udlånsrettigheder samt om visse andre ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med intellektuel ejendomsret.

1. Indledning

Den 18. juni 1992 vedtog Rådet enstemmigt en fælles holdning til ovennævnte forslag fra Kommissionen, jf. EØF-Traktatens artikel 149, stk. 2.

2. Retsgrundlaget

Forslaget, hvis retsgrundlag er EØF-Traktatens artikel 57, stk. 2, artikel 66 og artikel 100A, blev forelagt Rådet den 13. december 1990¹⁾. Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog sin udtalelse den 3. juli 1991²⁾. Europa-Parlamentet, der blev hørt som led i samarbejdsproceduren, afgav udtalelse den 12. februar 1992³⁾.

Kommissionen vedtog et ændret forslag, hvori der er taget hensyn til nogle af de ændringer, der var foreslået af Europa-Parlamentet, og som blev accepteret af Kommissionen den 29. april 1992⁴⁾.

3. Formålet med Kommissionens forslag

Formålet med dette direktiv er som allerede nævnt i begrundelsen fortsat at sikre en fyldestgørende og harmoniseret beskyttelse af forfattere, udøvende kunstnere, fonogramproducenter og filmproducenter vedrørende udlejning og udlån af materiale, som de har ophavsret til, samt at harmonisere de grundlæggende, beslægtede rettigheder til at optage, gengive, distribuere og udsende i radio og fjernsyn, der indehaves af udøvende kunstnere, producenter af lydoptagelser og film samt af radio- og fjernsynsforetagender, for derigennem bedra at kunne bekæmpe piratvirksomhed.

Harmoniserede juridiske rammer forekommer at være nødvendige på dette område, fordi udlejning og udlån af værker, der er genstand for ophavsret, og spørgsmålet om beskyttelse af beslægtede rettigheder spiller en stadig vigtigere rolle for de berørte rettighedshavere, piratvirksomhed bliver en stadig større trussel og de eksisterende forskelle i beskyttelsen af de pågældende rettigheder i medlemsstaternes love og praksis er til hinder for, at det indre marked kan gennemføres og fungere efter hensigten. Samtidig skal der ske en harmonisering, således at der sikres et højt beskyttelsesniveau for intellektuel ejendomsret på grund af dennes grundlæggende betydning for EF's økonomiske og kulturelle udvikling.

1) EFT nr. C 53 af 28.2.1991.

2) EFT nr. C 269 af 14.10.1991.

3) EFT nr. C 67 af 16.3.1992.

4) KOM(92) 159 endelig udg. - EFT nr. C 128 af 20.5.1992.

4. Bemærkninger

- 4.1 Som nævnt i begrundelsen til Kommissionens ændrede forslag fremsatte Parlamentet i sin udtalelse forslag til en række ændringer, der næsten alle blev accepteret af Kommissionen. Det vedføjede ændrede forslag, der blev forelagt Rådet den 30. april 1992, indeholder kun ændringer, der er baseret på Parlamentets udtalelse. Der er ikke foretaget andre ændringer i forhold til det oprindelige forslag.
- 4.2 Den fælles holdning afspejler klart de vigtigste ændringer, der er foreslået af Parlamentet og af Kommissionen indføjet i det ændrede forslag.

Det ændrede forslag indeholder navnlig følgende elementer:

- a) Definitionerne af udlejning og udlån blev gjort mere præcise og afgrænset klarere over for hinanden, uden at direktivets indhold eller hovedformål blev ændret, idet der blev fokuseret på kriteriet om "direkte eller indirekte økonomisk fordel", og det blev præciseret, at udlejning eller udlån til visse formål, som f.eks. offentlig gengivelse, ikke falder ind under direktivet.
- b) For at sikre den vigtige gruppe af kreative personer i hele EF, bestemmes det i det ændrede forslag, at i hvert fald et filmværks ansvarlige instruktør skal betragtes som en af dets ophavsmænd. Samtidig overlades det til medlemsstaterne at afgøre, hvilke andre bidragydere til et sådant værk, der også må betragtes som ophavsmænd.
- c) Ifølge det ændrede forslag består der en formodning om, at de udøvende kunstnere overdrager udlejnings- og udlånsrettighederne til producenterne af et filmværk. Til gengæld har de udøvende kunstnere i henhold til artikel 3 i det ændrede forslag ret til at få en rimelig andel af indtægterne af værket.
- d) Ifølge en helt ny artikel i det ændrede forslag har udøvende kunstnere og fremstillere af fonogrammer eneret til at tillade eller forbyde udsendelse og offentlig gengivelse samt ret til vederlag, hvis et fonogram, der er offentliggjort med kommercielt formål, udsendes eller gengives offentligt. Denne bestemmelse supplerer kapitel II i direktivet, der er rettet mod piratvirksomhed og sætter et minimumsniveau for beskyttelsen, som medlemsstaterne kan vælge at hæve i deres nationale lov.
- e) I det ændrede forslag, i henhold til hvilket direktivet principielt skal gælde for allerede eksisterende værker og emner, der er beskyttet eller kan beskyttes, med det formål snarest at gennemføre en harmonisering, udbygges bestemmelsen om direktivets anvendelsestidspunkt (artikel 11 i det ændrede forslag) med en bestemmelse om, at kontrahenterne får en overgangsperiode på tre år til at tilpasse deres (allerede indgåede) kontrakter, suppleret med en bestemmelse, der tillader fortsat brug af værkerne til udlejning og udlån, når de tidligere er erhvervet af tredjemand eller stillet til dennes rådighed.

4.3 Den fælles holdning afviger ikke fra de mål, der forfølges i Kommissionens forslag. Generelt præciseres og tilpasses udformningen blot i den fælles holdning.

- a) Rådet har slettet to betragtninger, der begge var blevet indført på forslag af Parlamentet. Den ene vedrørte definitionen af gruppen af rettighedshavere, der var omfattet af direktivet, mens den anden vedrørte forholdene til tredjelande. Kommissionen kan acceptere, at disse betragtninger slettes, da erklæringerne i dem ikke er af særlig betydning for forståelsen af de dispositive bestemmelser og heller ikke nødvendigvis står i forbindelse med direktivets anvendelsesområde.
- b) Med hensyn til definitionerne af udlejning og udlån i artikel 1, stk. 2 og 3, har Rådet tilpasset hovedkriteriet ("direkte eller indirekte økonomisk fordel"), der således nu anvendes på samme måde i begge definitioner. Kommissionen accepterer denne ændring, da den endnu mere nøjagtigt afspejler idéen bag det ændrede forslag, nemlig at også en indirekte økonomisk eller kommerciel fordel kan bevirke, at en given aktivitet betragtes som udlejning og ikke som udlån. Den nye betragtning (nr. 14) skal også ses på denne baggrund.

Kommissionen kan endvidere acceptere, at andet punktum i stk. 2 og 3, der indeholder en fortolkning, af Rådet er flyttet til en betragtning. Denne vejledende fortolkning, der kun præciserer meningen, hører med rette hjemme i en betragtning. Selve fortolkningen og spørgsmålet om, hvornår der er tale om udlejning og udlån, f.eks., hvor der er tale om nodeblade og tilrådighedsstilling for offentlig gengivelse, er ikke ændret.

- c) Sammenholdt med Kommissionens ændrede forslag har Rådet føjet nogle ord til artikel 2, stk. 2, første punktum, hvor det præciseres, at det er tilstrækkeligt at betragte et filmværks ansvarlige instruktør som en af ophavsmændene til værket. Kommissionen accepterer denne tilføjelse, der stemmer overens med sigtet med bestemmelsen.

I den nye artikel 2, stk. 4, erklærer Rådet, at eneretten til at udleje eller udlåne et værk kan overdrages ved kontrakt. Kommissionen er tilfreds med denne tilføjelse, da den gør det klart, at disse rettigheder, ligesom andre økonomiske enerettigheder inden for ophavsret, kan gøres til genstand for kontraktmæssige licenser i overensstemmelse med de nationale bestemmelser.

Rådet har accepteret den formodning om overdragelse, der er indeholdt i artikel 2, stk. 5, men har dog foretaget nogle ændringer, der ikke får konsekvenser for hovedsigtet med bestemmelsen, men snarere gør den lettere gennemførlig. Kommissionen kan godtage disse ændringer, selv om det måske i nogle tilfælde vil blive vanskeligere for udøvende kunstnere at modbevise formodningen, når betingelsen om, at kontrakten skal være skriftlig, er slettet.

Med den nye artikel 2, stk. 6, åbner Rådet mulighed for, at medlemsstaterne kan udvide overdragelsesformodningen i stk. 5 til også at gælde forfattere. Kommissionen kan godkende denne klausul, da den ikke er bindende og under alle omstændigheder kun kan anvendes på samme betingelser som formodningen i stk. 5.

Artikel 2, stk. 7, er tilføjet af Rådet med henblik på de særlige tilfælde, hvor rettigheder formodes overdraget fra udøvende kunstnere til filmproducenter ved undertegnelsen af en kontrakt, hvilket allerede er praksis i nogle medlemsstater. Det nye stk. 7 er ikke bindende. Det forudsætter endvidere, at artikel 4 gælder og er - i modsætning til en tvangslicens - kun at betragte som en fortolkningsregel for bestemte typer af forhandlinger, der kan munde ud i skriftlige kontrakter. Kommissionen accepterer derfor stk. 7 som et logisk supplement til de foregående stykker om formodning om overdragelse af rettigheder.

- d) Rådet har accepteret hovedindholdet af artikel 4 og har bibeholdt hovedparten af dens ordlyd. Kommissionen udtrykker sin tilfredshed med udtrykket "rimeligt vederlag" i stedet for "en rimelig andel af det pågældende vederlag", da det i betydelig grad vil lette gennemførelsen af artikel 4, uden at indholdet ændres. Kommissionen kan også tilslutte sig, at den fortolkende henvisning til "betydningen af de enkelte rettighedshaveres bidrag" af systematiske grunde flyttes til en betragtning, og at betragtningerne vedrørende denne artikel udbygges yderligere som en vejledning ved gennemførelsen af den. Endelig har referencen til rettighedshaverorganisationer, som Rådet har føjet til artiklens stk. 4, gjort det tydeligere, hvordan hele bestemmelsen vil fungere i praksis. Kommissionen kan godkende denne forbedring.
- e) Rådet har bibeholdt sigtet og strukturen i artikel 5 (Indskrænkninger i eneretten til offentligt udlån). For imidlertid at gøre artiklen mere acceptabel for medlemsstaterne har Rådet indført en række ændringer, der gør bestemmelsen mere fleksibel. Medlemsstaterne vil bl.a. for fremtiden kunne fastsætte vederlaget - for andet end fonogrammer, film og edb-programmer - på grundlag af målene for deres kulturfremmende foranstaltninger og kan fritage nogle kategorier af foretagender for at betale vederlag.

Medens disse nye klausuler til en vis grad giver medlemsstaterne større spillerum, sikrer beskyttelsesforanstaltningen i stk. 2 for fonogrammer, film og edb-programmer, at balancen mellem interesserne i artikel 5 ikke afviger fra det, der ville have været resultatet af Kommissionens forslag. Kommissionen accepterer derfor den nye ordlyd.

- f) Rådet finder ikke, at der er behov for en bestemmelse i direktivet om forfatteres rettigheder med hensyn til ændringer eller forkortelser af eller tilføjelser til et udlejet værk (tidligere artikel 4a - personligt ideelle rettigheder). Kommissionen har accepteret, at denne bestemmelse slettes, da det spørgsmål, den behandler, ikke står i forbindelse med direktivet.
- g) Vedrørende artikel 6 (optagelsesrettigheder) har Rådet valgt en bredere definition af udtrykkene "udsendelser" og "radio- og fjernsynsforetagender", hvorimod kabeldistributører, der blot videre-spreder andre foretagenders udsendelser via kabel, ikke får tillagt optagelsesrettigheder. Denne ændring udvider området for radio- og fjernsynsforetagenders optagelsesrettigheder ud over det i Rom-konventionen fastsatte. Kommissionen betragter det som en nyttig tilføjelse, der er i overensstemmelse med sigtet i kapitel II, og som den derfor kan acceptere.
- h) Rådet har føjet en bestemmelse til artikel 7 (reproduktionsrettigheder) om muligheden for at overdrage denne rettighed (artikel 7, stk. 2). Kommissionen er tilfreds med denne præcisering af samme grunde, som dem, der er nævnt for den parallelle bestemmelse i artikel 2, stk. 4 (punkt c) ovenfor).

Rådet finder det ikke nødvendigt at indføre en lovfæstet formodning om overdragelse af reproduktionsrettigheder og har derfor ændret denne formodning, der var medtaget i det ændrede forslag, til en ikke-bindende klausul og har overført den til en betragtning. Kommissionen kan tilslutte sig denne ændring, da det er bedre at overlade det til medlemsstaterne at indføre eller bibeholde en sådan formodning om overdragelse. Det forekommer også hensigtsmæssigt at anføre dette blandt betragtningerne fremfor i selve artiklen.

- i) Rådet har godkendt artikel 8 (udsendelse og offentlig gengivelse). Ændringerne i stk. 2 og 3 er ikke væsentlige og øger kun beskyttelsesniveauet en lille smule i forhold til de respektive bestemmelser i Rom-konventionen. Kommissionen kan acceptere disse ændringer.

Kommissionen kan endvidere godkende Rådets beslutning om ikke at medtage en klausul i dette direktiv om eventuel overlapning mellem direktivet og forslaget til direktiv om spredning via kabler og satellitter (KOM(91) 276 endelig udg.).

- J) Rådet har føjet en klausul til artikel 9 (spredningsrettigheder) om muligheden for at overdrage sådanne rettigheder og har overført den tidligere lovfæstede formodning om, at rettighederne var overdraget, til en ikke-bindende klausul i en betragtning af samme grunde som nævnt for artikel 7 (punkt h) ovenfor). Kommissionen kan ligeledes acceptere disse ændringer af artikel 9.
- k) Med hensyn til artikel 13 (anvendelsestidspunkt) har Rådet accepteret den generelle anvendelsesregel i stk. 1 efter en tilpasning af ordlyden, der svarer bedre til sigtet med bestemmelsen, og som derfor kan accepteres af Kommissionen.

Rådet har udvidet indskrænkningerne i denne generelle regel om anvendelsestidspunktet og har tilføjet flere beskyttelsesklausuler og overgangsperioder i de efterfølgende stykker i artikel 13.

Stk. 2 ændrer ikke hovedsigtet med artiklen. I den nævnes udtrykkeligt den regel, der hele tiden har ligget til grund for artiklen, nemlig at direktivet ikke gælder med tilbagevirkende kraft, men kun for den fremtidige udnyttelse af værker. Kommissionen betragter dette som en nyttig præcisering.

Stk. 3 er næsten identisk med den tilsvarende bestemmelse i det ændrede forslag, den tidligere artikel 11, stk. 2, sidste punktum. Kommissionen kan acceptere, at anvendelsen af denne beskyttelses-klausul som foreslået af Rådet overlades til medlemsstaternes skøn. Også den sidste sætning i stk. 3, der blev tilføjet af Rådet, kan accepteres af Kommissionen. Det vil være nyttigt at supplere denne bestemmelse ved at give medlemsstaterne mulighed for at bestemme, at der skal betales vederlag i visse tilfælde af fortsat udnyttelse, der tidligere er givet tilladelse til.

Stk. 4 og 5 er indføjet af Rådet og står i forbindelse med artikel 2, stk. 2. Begge stykker imødekommer de medlemsstater, der skal vedtage lovgivning foranlediget af artikel 2, stk. 2, og de vil gøre det lettere at acceptere og gennemføre denne i praksis. Stk. 4 og 5 mindsker ikke virkningerne af harmoniseringen på lang sigt og kan accepteres af Kommissionen.

Den bestemmelse, som Rådet har medtaget i stk. 6, beskytter generelt kontrakter, der er indgået inden vedtagelsen af dette direktiv. Den skal ses i sammenhæng med de efterfølgende stykker og følger den linje, der er foreslået af Parlamentet og angivet i den tidligere artikel 11, stk. 2, i det ændrede forslag. Kommissionen kan derfor tilslutte sig dette princip.

I stk. 7 gør Rådet det klart, at ingen af de enerettigheder, der opnås på grundlag af direktivet, må anvendes af de pågældende rettighedshavere til at hindre yderligere udnyttelse, der oprindeligt var baseret på et udtrykkeligt samtykke, der forelå inden den 1. juli 1994. Bestemmelsen er udtryk for det generelle princip om, at den, der får en rettighed overdraget, ikke uventet må stilles over for krav fra en overdrager, der truer med at forbyde fremtidig udnyttelse. Kommissionen accepterer stk. 7 som et udmærket udtryk for dette princip.

Med stk. 8 og 9 letter Rådet gennemførelsen af retten i artikel 4 til et rimeligt vederlag, der ikke kan frafalde. På grund af de vanskeligheder, medlemsstaterne kan have med at gennemføre denne rettighed, finder Kommissionen den yderligere overgangsperiode på indtil tre år i stk. 8 passende. Endvidere er Kommissionen enig i, at rettighedshavere for så vidt angår kontrakter, der er indgået inden den 1. juli 1994, aktivt skal kunne forfølge deres krav i henhold til artikel 4, idet der dog skal fastsættes en passende skæringsdato. Denne klausul VII, kombineret med medlemsstaternes mulighed for i sådanne tilfælde at fastsætte størrelsen af det rimelige vederlag, hvis rettighedshaverne ikke selv kan blive enige (stk. 9), efter Kommissionens opfattelse skabe en rimelig balance mellem de involverede interesser.

5. Kommissionen er af den opfattelse, at den fælles holdning afspejler Parlamentets forslag, der blev indføjret i Kommissionens ændrede forslag. De forbedringer i affattelsen, som Rådet har foretaget for at kunne vedtage den fælles holdning, medfører i intet tilfælde en væsentlig ændring af indholdet.

6. Konklusion

Kommissionen kan derfor tilslutte sig denne fælles holdning, der blev vedtaget enstemmigt af Rådet.